

आ.व.२०८०/८१ का लागि मानेभन्ज्याङ गाउँपालिकाको दोस्रो गाउँसभाको तेह्रौं अधिवेशनको पहिलो बैठकमा अध्यक्ष श्री ज्ञानेन्द्र रुम्दालीबाट प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम

गाउँसभाका सम्पूर्ण सदस्यहरू

यस गाउँपालिकाको दोस्रो गाउँसभाको तेह्रौं अधिवेशनको पहिलो बैठकमा आ.व.२०८०/८१ का लागि नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्नुपूर्व ऐतिहासिक जनआन्दोलन एवम् नेपाली जनताको विविध कालखण्डका मुक्तिकामी सङ्घर्षका क्रममा जीवन बलिदान गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात सहिदहरूप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । साथै ती सङ्घर्षका क्रममा घाइते तथा बेपत्ता योद्धाहरूप्रति उच्च सम्मान र स्मरण गर्न चाहन्छु ।

आफ्नो संविधान आफैं बनाउने नेपाली जनताको ७० वर्षे सङ्घर्षपश्चात प्राप्त संविधान सभाबाट जारी नेपालको संविधानले स्थानीय तहलाई दिएका एकल तथा साभा अधिकार सूचीलाई आधार मानी धारा २३२ मा उल्लिखित सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तलाई ध्यान दिँदै, अन्य प्रचलित कानून तथा गाउँपालिकाका तर्फबाट विभिन्न समयमा सङ्घीय तथा प्रादेशिक सरकारसँगका समझदारी, युएनएफपिए, गोर्खा वेलफेयर, पहाडी क्षेत्र काष्ठफल तथा फलफूल विकास आयोजना (NAFA), ग्रामीण उद्यम तथा आर्थिक परियोजना (REED), आर्थिक करिडोर कार्यालय, DCRL, सिएमसी नेपाल, करुणा फाउन्डेसन लगायत विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी सङ्घ संस्थासँग गरिएका समझदारीपत्र तथा सम्झौतालाई र निरन्तर सरकारको अभ्यासलाई मनन गर्दै यो नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरेको छु ।

गाउँपालिकाबासीका असीमित अपेक्षा, हामीसँग रहेको सीमित स्रोत साधनको समुचित प्रयोग तथा निर्वाचनका बेला हामीले जनतासामु गरेको देखिने, सुनिने र बुझिने सरकारको प्रतिबद्धतालाई पुनस्मरण गर्दै जनताको हामीसँगको आशा र अपेक्षामा तुषारापात हुन नदिन आत्मनिर्भर गाउँपालिका निर्माणको महाअभियानलाई साकार रूप दिन यो नीति तथा कार्यक्रममा यथाशक्य प्रयत्न गरेको छु ।

राज्यको समाजवाद उन्मुख नीति बमोजिम शिक्षा र स्वास्थ्यलाई सामुदायिकीकरणको प्रयत्न, कृषि तथा पर्यटनमा जोड, श्रम तथा रोजगारलाई उच्च प्राथमिकता र सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा मुस्कानसहितको अवधारणा अँगाल्दै क्षेत्रगत रूपमा वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

कृषि

- स्थानीय स्तरमा उत्पादन भएका वस्तुहरू मुलुकका विभिन्न जिल्लामा बिक्री वितरण गरिनेछ ।
- स्थानीय कृषि उपज बिक्री केन्द्र स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- दूध उत्पादक कृषकलाई प्रोत्साहनका लागि बजार मूल्यभन्दा बढी मूल्यमा दूध सङ्कलन गरी उत्पादनका आधारमा अनुदान दिने नीति लिइनेछ ।
- मासु उत्पादक कृषकको बिक्री वितरणलाई सहज बनाउन चिस्यान सामग्री खरिद वा केन्द्र स्थापना गर्दा ५० प्रतिशत अनुदान दिने नीति लिइनेछ ।
- प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको साभेदारीमा कोल्डस्टोर स्थापना गर्न पहल गरिनेछ ।
- कृषकमा आपसी प्रतिस्पर्धा बढाउन कृषि तथा पशु प्रदर्शनी आयोजना गर्ने नीति लिइनेछ ।
- कृषकहरूलाई सहज रूपमा बिरुवा उपलब्ध गराउन कृषि नर्सरी स्थापना गरी फलफूल तथा अन्य बिरुवा बिक्री वितरणको वातावरण बनाइनेछ ।
- स्थानीय उपजको प्याकेजिङ, ग्रेडिङ, ब्रान्डिङ तथा बजारीकरण गरी सडक बजारका रूपमा विकास गरिनेछ ।

शिक्षा, युवा तथा खेलकुद

- गाउँपालिकामा एक सामुदायिक क्याम्पस स्थापनाका लागि बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- निःशुल्क र सःशुल्क आवासीय विद्यालय निर्माणका लागि जग्गा खोजी गरिनेछ ।
- विद्यार्थीको वृत्तिविकास मार्गदर्शनका लागि विद्यार्थीसँग राष्ट्रसेवक कार्यक्रम सुरु गरिनेछ ।
- विद्यार्थीहरूको नेतृत्व विकास र प्रतिभा पहिचान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विद्यार्थी सङ्ख्या कम भएका विद्यालय सञ्चालनमा घुम्ती शिक्षाकोसमेत व्यवस्था गरिनेछ ।
- सरकारी विद्यालयलाई क्रमशः नमुना विद्यालयको रूपमा विकास गरिनेछ ।

- गाउँपालिका र जिल्लास्तरीय राष्ट्रपति कपमा सहभागी हुने विद्यार्थी खेलाडीलाई पोशाक र आवश्यक प्रबन्धसहित व्यवस्थित रूपमा आयोजना गर्न बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- विद्यालय जोड कोष कार्यान्वयनमा आएका तथा मागका आधारमा थप विद्यालयलाई सो प्रयोजनको निरन्तरताको लागि बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- सरकारी विद्यालयमा अध्यापनरत शिक्षकलाई विद्यार्थी सङ्ख्या, विद्यालयको तह तथा शिक्षकको विषयगत योग्यताका आधारमा गाउँपालिकाभित्रका अन्य विद्यालयमा कार्यक्षेत्र हेरफेर गर्ने नीति लिइनेछ ।
- विद्यालयका चमेना गृहमा स्थानीय उत्पादनका वस्तु प्रयोगमा आए नआएको सम्बन्धमा अनुगमन गरिनेछ ।
- स्थानीय खेलाडीलाई अन्य स्थानमा हुने प्रतियोगितामा सहभागी हुन जाँदा गरिने सहयोगलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- अध्यक्ष कपलाई हरेक २/२ वर्षमा आयोजना गरी खेलकुदलाई पर्यटनसँग जोडिनेछ । प्रदेशस्तरीय खेल आयोजना गरी आन्तरिक खेल पर्यटन विकास गरिनेछ ।

स्वास्थ्य

- मानेभन्ज्याङ गाउँपालिका र ओखलढुङ्गा सेवा समाज, दक्षिण कोरियाको संयुक्त आर्थिक लगानी तथा व्यवस्थापनमा गाउँपालिकामा एक एम्बुलेन्स सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- मानेभन्ज्याङ स्वास्थ्य चौकीलाई दीर्घरोगी, अति अशक्त, अपाङ्ग स्याहार केन्द्रका रूपमा विकास गरिनेछ ।
- आ.व. २०७९/८० देखि सुरु गरिएको घुम्ती स्वास्थ्य शिविरलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ५८ वर्ष उमेर पुगेका र दोहोरो सुविधा नलिएका महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरूलाई अवकास दिँदा दिइने प्रोत्साहन रकम क्रमशः १ लाख पुऱ्याइनेछ ।
- गाउँपालिकाभित्र मानसिक स्वास्थ्य समस्या भएका व्यक्तिहरूलाई निःशुल्क औषधी उपलब्ध गराइनेछ ।
- नागरिकलाई सर्वसुलभ मूल्यमा सहज रूपमा औषधी खरिद गर्न पाउने वातावरण सिर्जना गर्न प्रत्येक स्वास्थ्य चौकीमा सामुदायिक औषधी बिक्री वितरण केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
- ५ शैयाको आधारभूत अस्पताल निर्माणको कार्य सुरु गरिनेछ ।

- गाउँपालिका भित्रका बर्थिङ सेन्टरमा जन्मिएका बालिकालाई बालिका बचत कार्यक्रममा जोडिने नीति लिइनेछ ।
- कानून बमोजिम औषधी प्रयोजनका लागि गाउँपालिकाभित्र गर्न सकिने गाजा खेतीको सम्भाव्यता अध्ययन गरी सङ्घीय सरकारलाई सिफारिस गरिनेछ ।

श्रम तथा रोजगार

- रोजगार सेवा केन्द्रलाई आन्तरिकीकरण गर्दै श्रम बैंक तथा रोजगार सूचना केन्द्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- श्रम बजारमा हस्तक्षेप गरी रोजगारीका सम्पूर्ण सूचना, अवसर र क्रियाकलापहरू रोजगार सेवा केन्द्रबाट एकद्वार प्रणालीमार्फत गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- रोजगार सेवा केन्द्रबाट नागरिकलाई व्यवसायिक सीप विकास, रोजगार प्रवर्द्धन, उत्पादनशील रोजगार सिर्जना, उद्यमशीलता प्रवर्द्धन, आप्रवासन लगायतका श्रम तथा रोजगार सम्बन्धी सेवा तथा सुविधा एकीकृत रूपमा प्रदान गर्ने नीति लिइनेछ ।
- गाउँपालिका तथा वडाद्वारा सञ्चालन हुने सम्पूर्ण आयोजनामा अदक्ष कामदारका रूपमा सम्बन्धित वडाका सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई अनिवार्य रूपमा काममा खटाई सम्बन्धित श्रमिकको बैंक खातामार्फत ज्याला भुक्तानी गर्ने गरी न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभूत गरिने नीति लिइनेछ ।
- गाउँपालिकाभित्रका सम्पूर्ण विधागत तथा क्षेत्रगत दक्ष जनशक्ति सूचीकृत गरिनेछ । गाउँपालिकाभित्र सञ्चालन हुने तीनै तहका सरकारका आयोजनामा सूचीकृत दक्ष जनशक्ति अनिवार्य रूपमा प्रयोग तथा स्थानान्तरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- गाउँपालिकाभित्र श्रम बजारको माग अनुसारका विधामा दक्ष, क्षमतावान् र प्रतिस्पर्धी जनशक्ति तयार गर्न तथा आन्तरिक रोजगारीलाई प्रवर्द्धन गर्न विभिन्न तहका सीपमूलक एवम् रोजगारमूलक तालिम सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- कार्यानुभवको आधारमा रोजगार सेवा केन्द्रबाट सीप प्रमाणपत्रको व्यवस्था गरिनेछ ।

- वैदेशिक रोजगारीमा हुने ठगी नियन्त्रण तथा कम गर्न हरेक महिनाको एक दिन रोजगार सेवा केन्द्रबाट वैदेशिक रोजगारी सम्बन्धी सूचना र परामर्श प्रदान गरिनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, मर्यादित र शोषणमुक्त बनाउन वैदेशिक रोजगारीमा जाने व्यक्तिहरूको सहजताको लागि रोजगार सेवा केन्द्रबाट नै **पूर्व प्रस्थान अभिमुखीकरण तालिम (पिडिओटी)** सञ्चालनको लागि आवश्यक सहजीकरण गरिनेछ ।
- स्थानीय श्रम बजारको अध्ययन गरी आन्तरिक रोजगारीका अवसरहरूमा वृद्धि गर्न रोजगारीका सम्भावित क्षेत्रहरूको पहिचान एवम् रोजगार सम्बद्ध रोजगारदाता तथा सेवाहरूको नक्साङ्कन गरिनेछ ।
- एक आर्थिक वर्षमा कम्तीमा दुईपटक रोजगार संवाद मञ्च सञ्चालन गरिनेछ ।
- हरेक महिनाको एक दिन जनप्रतिनिधिहरूले श्रमदान गर्ने नीति लिइनेछ । उक्त कार्यमा सहभागिताका लागि सम्पूर्ण कर्मचारी, शिक्षक एवम् आम जनसमुदायलाई अपिल गरिनेछ ।

जलविद्युत, खानेपानी तथा बैकल्पिक ऊर्जा

- मोलुङ बालेथुम्का खानेपानी लिफ्टड योजना यसै वर्ष सम्पन्न गर्ने लक्ष्य लिइनेछ ।
- मोलुङ खोलाबाट एक मेगावाट विद्युत उत्पादनको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- केतुके बजार र जयराममा बैकल्पिक उर्जाको सडक बत्ती जडान गरिनेछ ।
- परम्परागत खाना पकाउने प्रविधिलाई विस्थापित गर्दै विद्युतीय चुल्होको प्रयोगमा जोड दिने नीति लिइनेछ ।
- ऊर्जालाई उत्पादन तथा व्यवसायीकरणमा जोड दिइनेछ ।
- नेपाल सरकारबाट सञ्चालन हुन गइरहेको दूधकोशी जलाशययुक्त परियोजनाले पर्ने प्रभावलाई मध्यनजर गर्दै तल्लो तटीय दूधकोशी जलाधार क्षेत्रका जनतामा पर्ने असर र अवसरबारे सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- जन्तरखानी खानेपानीको मुहान सञ्चालनका लागि पहल गरिनेछ ।
- प्रत्येक टोल र बस्तीमा स्वच्छ खानेपानी उपलब्ध गराउन वडा कार्यालयको अगुवाइ तथा स्थानीय सरोकारवालाहरूसँगको सहकार्य र समन्वयमा समुदाय परिचालन नीति बनाई लागू गरिनेछ ।

- जीर्ण रहेका खानेपानी योजनाहरू मर्मत सम्भार र व्यवस्थापनमा जोड दिई उपभोक्ताहरूमा खानेपानी पहुँचमा वृद्धि गरिनेछ ।

सहरी विकास तथा भौतिक पूर्वाधार

- बलबहादुर राई ग्रामीण समावेशी सडक निर्माण, मर्मत तथा स्तरोन्नतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- वडा कार्यालयबाट प्रवाह हुने सार्वजनिक सेवालाई व्यवस्थित गर्न वडा कार्यालयहरू निर्माणलाई क्रमशः सम्पन्न गर्दै लगिनेछ ।
- सबै वडामा विस्तार भएको इन्टरनेटलाई टोल र वस्तीस्तरमा पुऱ्याइने नीति लिइनेछ ।
- केतुके र मानेभन्ज्याङको तल्लो र माथिल्लो बजारमा फ्रि इन्टरनेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- केतुके र मानेभन्ज्याङमा सहरी व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- सार्वजनिक जग्गाको अतिक्रमण गरी बनाइएका घर टहरा हटाइनेछ ।
- सडकसँग जोडिएका घर तथा जग्गा धनीले गाउँपालिकाको पूर्वस्वीकृति बिना घर तथा टहरा निर्माण गर्न नपाउने नीति लिइनेछ ।
- घर नक्सा पास आर्थिक वर्षको सुरुवातदेखि नै गर्ने नीति लिइनेछ ।
- वन, जलाधार तथा विभिन्न परियोजनासँग साभेदारी गरी हरियाली सडक निर्माणका लागि वृक्षरोपण गरिनेछ ।
- मुख्य तथा शाखा सडकसँग घर तथा जग्गा जोडिएका धनीले वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन नगराई वा गाउँपालिकाको अनुमती नलिई ढुङ्गा, गिटी, बालुवा उत्खनन गर्न नपाइने नीति लिइनेछ ।

संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन

- नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको प्रभावकारी कार्यान्वयन एवम् पद सोपान तथा आदेशको शृङ्खलालाई कायम गर्न प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतसँग अध्यक्षले, शाखा प्रमुख तथा वडा सचिवसँग प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले र शाखागत कर्मचारीसँग शाखा प्रमुखले त्रैमासिक कार्ययोजनासहित कार्यसम्पादन सम्भौता गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- त्रैमासिक कार्ययोजना कार्यान्वयनको समीक्षा बैठक प्रत्येक त्रैमासिक अवधी समाप्त भएको एक हप्ताभित्र शाखागत तथा कार्यालयगत रूपमा बसी प्रगति प्रतिवेदन तयार गरिनेछ ।
- कार्यसम्पादनमा गणेश प्रवृत्तिलाई पूर्ण रूपमा निरुत्साहित गरी कुमार प्रवृत्तिलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- अधिकृतस्तरका कर्मचारीलाई नीति तथा योजना निर्माण र अनुगमन एवम् मूल्याङ्कनमा तथा सहायकस्तरका कर्मचारीलाई सेवा प्रवाह र निर्मित योजना कार्यान्वयनमा संलग्न गराइनेछ ।
- बजेट सूचकाङ्कका आधारमा वडाहरूलाई बजेट सीमा निर्धारण गरिने नीति लिइनेछ ।
- गाउँपालिकाको गान रेकर्डिङ गर्ने, लोगो छनौट तथा डिजाइन गरी गाउँपालिकाको आफ्नो गान र लोगो यथाशीघ्र प्रचलनमा ल्याइनेछ ।
- गाउँपालिका स्थापना दिवस मनाउने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई कार्यसम्पादन सूचकका आधारमा उत्कृष्ट कर्मचारीलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
- करार कर्मचारी सेवाबाट अलग हुँदा खाली हात घर जानु नपर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- कार्यरत सम्पूर्ण कर्मचारीको सामूहिक बीमा गरिनेछ ।
- सेवाग्राहीको गुनासो व्यवस्थापन गर्न गुनासो सुनुवाई अधिकारीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- जनताको सुसूचित हुने अधिकारलाई सम्बोधन गर्न गाउँपालिकाको प्रगति प्रतिवेदन तथा गतिविधि संलग्न गरी त्रैमासिक रूपमा बुलेटिन प्रकाशन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा त्रैमासिक रूपमा सार्वजनिक सुनुवाइ कार्यक्रम आयोजना गरिनेछ ।

विपद् व्यवस्थापन

- विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि पूर्व तयारी, प्रतिकार्य योजना तथा राहत मापदण्ड तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- गाउँपालिकाको गोदामघरमा विपद् उद्धार तथा राहत सामग्रीको पर्याप्त मौज्दातको व्यवस्था गरिनेछ ।
- विपद् व्यवस्थापन कोषलाई थप बजेटसहित निरन्तरता दिइनेछ ।

विविध

- गाउँपालिकाभित्रका सम्पूर्ण व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण कार्य अनिवार्य गराइनेछ ।
- आर्थिक वर्षको सुरु महिनाको पहिलो हप्तामै व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरणका लागि शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
- लोकल मदिरालाई स्तरोन्नति गर्दै ब्रान्डिङ गर्ने नीति लिइनेछ । अनुमती बिना मदिरा बिक्री वितरणमा रोक लगाइनेछ ।
- निकासी पैठारीलाई पूर्ण रूपमा करको दायरामा ल्याइनेछ ।
- नापी कर्मचारी व्यवस्थापन गरी लगत कट्टा गरी राजस्व वृद्धिको दायरा वृद्धि गरिनेछ ।
- बाहिरबाट आई गरिने खुद्रा व्यापारलाई नियन्त्रण गरी बिक्री वितरणमा पूर्ण रूपमा रोक लगाइनेछ ।
- एक वडा एक उत्पादन उद्योग स्थापना गर्ने नीति लिइनेछ ।
- औपचारिक कार्यक्रम, सभा समारोह तथा विभिन्न उत्सव वा स्वागत र विदाई कार्यक्रममा प्रयोग गरिदै आइएको खादा पूर्ण रूपमा निषेध गरी स्थानीय उत्पादनका रुद्राक्ष वा फूलको माला प्रयोग गर्नुपर्ने नीति लिइनेछ ।
- राष्ट्रिय राजनीतिमा योगदान गर्नुहुने स्व. बल बहादुर राईको नाममा स्थापित **बल बहादुर राई गरिबी निवारण कोष**लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- लिब्जु, स्वालेवा पार्क, वानाङ्कु, केत्तुके गुम्बा, तीनकन्या पञ्चवती, सिद्धथुम्की धाम, वाक्दु भर्ना, तलुवा गढी, भोर्ले पोखरी, चिसापानी गुफा, किरातेश्वर (भाक्री) गुफा, किरातेश्वर महादेव, सातसल्ले सहिद पार्क आदिलाई पर्यटकीय स्थलका रूपमा विकास गरिनेछ ।
- सहरी क्षेत्रका रूपमा विकास भइरहेका मानेभन्ज्याङ, केत्तुके, जयराम, हर्कपुरमा फोहोर व्यवस्थापनमा फोहोरको वर्गीकरण गरी **फोहोरलाई मोहोर बनाउने** नीति लिइनेछ ।

अन्त्यमा,

उल्लिखित नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयन गरी आत्मनिर्भर गाउँपालिका निर्माणको महाअभियानलाई साकार रूप दिन सम्पूर्ण जनप्रतिनिधि, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, शिक्षक, सहकारी तथा निजी क्षेत्र र सम्पूर्ण गाउँपालिकाबासीमा सहयोगका लागि अपिलसमेत गर्दछु ।

धन्यवाद ।